

DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Skæring-Sølyst Dagtilbud 2020

FORORD	2
INDHOLD.....	3
RAMMEN FOR DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	4
SKÆRING-SØLYST DAGTILBUD	5
AFDELINGER.....	6
<i>Skærgården</i>	6
<i>Skæringhus</i>	6
<i>Vuggestuen Tusindfryd</i>	6
<i>Stenhøjen</i>	6
<i>Studsén</i>	6
<i>Annekæret</i>	6
<i>Delfinhuset</i>	7
<i>Børnehaven Labyrinten</i>	7
<i>Gl. Egå Børnehus</i>	7
<i>DII Børnenes have</i>	7
<i>Vuggestuen Brohaven</i>	7
<i>Daglejen Skæring-Sølyst</i>	7
DE CENTRALE ELEMENTER I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	8
BØRNESYN.....	8
DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV.....	9
LEG OG BØRNEFÆLLESSKABER.....	10
DET PÆDAGOGISKE LÆRINGSMILJØ Gennem hele dagen.....	11
DE 6 LÆREPLANSTEMAER	12
ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING – TO EKSEMPLER.....	13
SOCIAL UDVIKLING – TO EKSEMPLER.....	15
KOMMUNIKATION OG SPROG – TO EKSEMPLER.....	17
KROP, SANSER OG BEVÆGELSE – TO EKSEMPLER.....	19
NATUR, UDELIV OG SCIENCE – TO EKSEMPLER.....	21
KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB - TO EKSEMPLER.....	23
ØVRIGE ELEMENTER I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	25
.....	25
DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ.....	25
BØRN I UDSATTE POSITIONER.....	26
FORÆLDRESAMARBEJDE.....	27
INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET.....	28
SAMMENHÆNG MED BØRNEHAVEKLASSEN.....	29
LEDELSE.....	30
PÆDAGOGISK PERSONALE.....	31
DOKUMENTATION OG REFLEKSIONSPRAKSIS.....	32
OM EVALUERINGSKULTUR.....	34
EFTERORD	35

Forord

Dagtilbudsloven sætter de overordnede rammer for dagtilbudsområdet. Lovens beskrivelse af det pædagogiske grundlag for dagtilbud ligger værdimæssigt i tråd med Aarhus Kommunes børne- og ungepolitik og strategier. Det fælles pædagogiske grundlag for Aarhus Kommunes dagtilbud er derfor udarbejdet på baggrund af dagtilbudslovens rammesætning og vores lokale børne- og ungepolitik.

Det er med afsæt i dette fælles pædagogiske grundlag, at Skæring-Sølyst Dagtilbud har udarbejdet denne pædagogisk læreplan. For at udvikle og fastholde et dagtilbud af høj kvalitet med stærke pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, forholder vi os til følgende tematikker, som beskrevet i dagtilbudsloven.

1. Børnesyn
2. Dannelse og børneperspektiv
3. Leg og børnefællesskaber
4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen
5. Læring og de seks læreplanstemaer
6. Børnemiljø
7. Børn i udsatte positioner
8. Forældresamarbejde
9. Inddragelse af lokalsamfundet
10. Sammenhæng med børnehaveklassen
11. Ledelse
12. Pædagogisk personale
13. Dokumentations- og refleksionspraksis
14. Evaluering

Siden fusionen i 2019 har vi på alle niveauer behandlet alle tematikker. Det har været vigtigt for os, at alle kunne tage ejerskab af læreplanen samt, at den afspejler vores hverdag og praksis rundt i hele dagtilbuddet. Det er hermed hensigten, at den skal fungere retningsgivende og som et arbejdsredskab for alle parter.

Processen

Processen har været systematiseret således, at lederteamet har sat rammerne for, at medarbejderne i alle afdelinger har været inddraget i drøftelserne. Der er diskuteret og formuleret, hvordan der i daglig praksis med børnene arbejdes med de forskellige temaer. Desuden er det blevet behandlet i forældrerådene og bestyrelsen, og disse har bidraget med indhold. Læreplanen er på denne måde blevet drøftet på alle niveauer og det følgende er resultatet heraf.

Indhold

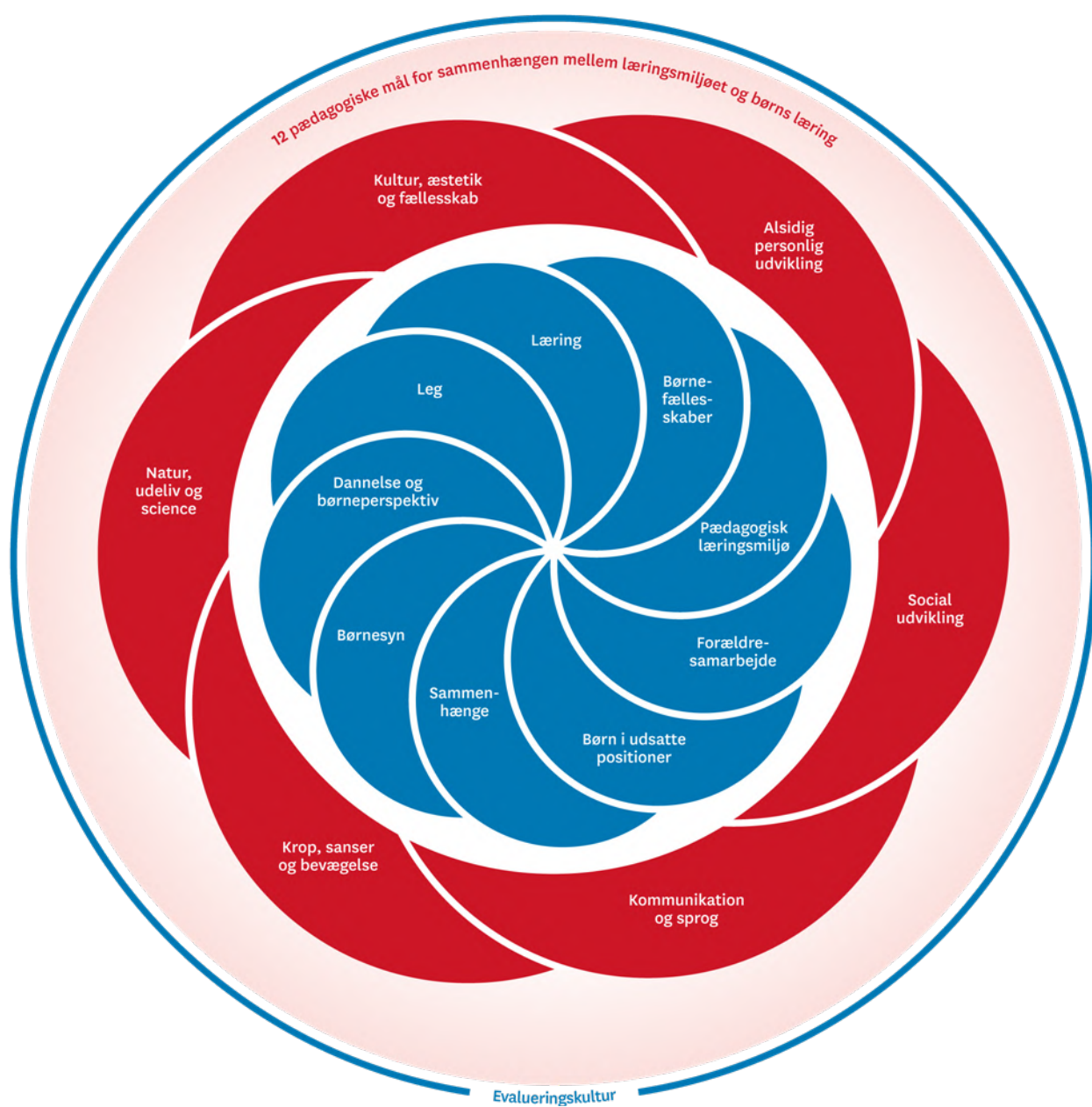
Efter en beskrivelse af vores dagtilbud starter vi med de centrale elementer i læreplanen efterfulgt af de 6 læreplanstemaer med de 12 pædagogiske mål. De 6 læreplanstemaer og målene bliver præsenteret gennem en beskrivelse af et læringsmiljø med små praksisfortællinger. Det er dagtilbuddets praksis og levendegørelse af børnenes læring i hverdagslivet. Dernæst behandles resten af elementerne i den pædagogiske læreplan.

Alle temaer er beskrevet både med Århus Kommunes rammesætning samt dagtilbuddets egne beskrivelse. Beskrivelserne er korte og konkrete ud fra den praksis, der udfolder sig i dagtilbuddet.

God fornøjelse

Rammen for den pædagogiske læreplan

Skæring-Sølyst Dagtilbud

Vores dagtilbud dækker 2 skoledistrikter og består af 11 institutioner og en dagplejeafdeling med 14 dagplejere. Vi er beliggende i et kystnært område med natur bestående af strand, skov, å, enge og grønne områder med legepladser. Området består af både landsbyer og nye moderne boligområder med indkøbsmuligheder og restauranter. Der er desuden et aktivt foreningsliv med bl.a. sportshal og svømmehal. Det er et meget attraktivt område i vækst og konstant udvikling.

Efter en fusion af dagtilbuddet i marts 2019 har vi arbejdet grundigt med at finde og formulere fælles værdier og særkende. Vores arbejde tager nu afsæt i følgende fokuspunkter:

- et respektfuldt og rummeligt fællesskab på tværs af professionalisme, forældre og børn
- en tryk barndom med plads til leg og udvikling
- forståelse og respekt for barnet som individ. Vi skaber rammer for medinddragelse og initiativ
- trygge og anerkendende relationer. Vi understøtter børnenes robusthed individuelt og i fællesskaber
- fagligt engagement, nysgerrighed og datainformeret praksis. Vi arbejder målrettet med vores pædagogik til gavn for børnenes læring, trivsel og dannelse

*Kort beskrivelse af
hver enkelt afdeling*

Afdelinger

Skærgården

Skærgården er en forholdsvis ny institution fra 2007. Institutionen er beliggende i et villakvarter i Skæring. Legepladsen er opdelt mellem vuggestue og børnehave og inddelt i forskellige legezoner. Institutionen er normeret til 40 børnehavebørn og 24 vuggestuebørn. Børnehaven er funktionsopdelt og vuggestuen er opdelt i 2 stuer. Der er ansat 8 pædagoger og 4 pædagogmedhjælpere.

Skæringhus

Skæringhus er en institution fra 70'erne, som gennem tiden har gennemgået flere renoveringer. Institutionen er beliggende i et opvokset villakvarter i Skæring. Legepladsen er indrettet som grønt område med forskellige alsidige indretninger. Institutionen er normeret til 60 børnehavebørn og 36 vuggestuebørn. Børnene er aldersopdelt i børnehaven. Udover den pædagogiske leder er der ansat 10 pædagoger, 4 pædagogiske assistenter og 3 medhjælpere.

Vuggestuen Tusindfryd

Vuggestuen Tusindfryd er en ren vuggestue centralt beliggende i Skæring. Institutionen er nabo institution til Annekæret og Skæring skole. Børnene er aldersblandende fra 0-2 år og i storebørnsgruppe fra 2-3 år. Institutionen er normeret til 39 vuggestuebørn, som er fordelt på 3 grupper. Der er ansat 10 faste medarbejdere

Stenhøjen

Stenhøjen er en integreret institution beliggende i centralt i et boligområde i Skæring. Legepladsen er grøn og med gamle opvoksede træer. Huset er funktionsopdelt i børnehaven og vuggestuen er en stue op til 2,5 år. Herefter er børnene i mellemgruppe frem til 3,5 år. Institutionen er normeret til 17 vuggestuebørn og 30 børnehavebørn. Der er ansat 9 faste medarbejdere.

Studsen

Studsen er en institution fra 1980, beliggende i Studstrup. Studstrup er et lille lokalmiljø mellem Skødstrup og Skæring. Studsen har en stor legeplads med alsidige områder. Børnene er opdelt i stuer både i hhv. vuggestue og børnehave. Institutionen er normeret til 18 vuggestuebørn og 40 børnehavebørn. Der er ansat 13 faste medarbejdere.

Annekæret

Annekæret er en ældre bygning, centralt beliggende tæt ved Skæring skole. Legepladsen er godt opvokset og indbyder til rige muligheder. Børnehaven er opdelt i 3 aldersgrupper, og vuggestuen som en gruppe. Institutionen er normeret til 12 vuggestuebørn og 40 børnehavebørn. Der er ansat 6 pædagoger og 3 medhjælpere.

Delfinhuset

Delfinhuset er en 23 år gammel institution beliggende i den gamle del af Skæring. Legepladsen er omkring hele huset og nabo til Lykkegården, hvilke faciliteter også benyttes af institutionen. Huset er stueopdelt, og efter alder i børnehaven i 3 grupper. Institutionen er normeret til 17 vuggestuebørn og 50 børnehavebørn. Der er ansat 15 faste medarbejdere. 2 medhjælpere, 1 pædagogisk assistent og 1 pædagogstuderende og 11 pædagoger.

Børnehaven Labyrinten

Børnehaven Labyrinten er beliggende i en bolig - og forretningsområde og tæt ved vandet. Legepladsen er nyrenoveret og indrettet med spændende muligheder. Huset er stueopdelt med 3 børnehavegrupper. Institutionen er normeret til 60 børnehavebørn. Der er 9 fastansatte medarbejdere.

GI. Egå Børnehus

GI. Egå Børnehus er en gennemrenoveret ældre institution beliggende i et landsbymiljø. Legepladsen er beliggende omkring huset og grænser op til private haver. Huset er stueopdelt med to børnehavegrupper og en vuggestuegruppe. Institutionen er normeret til 16 vuggestuebørn og 35 børnehavebørn. Der er ansat 12 fastansatte medarbejdere.

DII Børnenes have

DII Børnenes have er beliggende i et villakvarter tæt på strand og natur. Vuggestue og børnehave har hver sin store legeplads med masser af legemuligheder. Institutionen er normeret til 44 vuggestuebørn og 80 børnehavebørn. Der arbejdes stueopdelt i begge afdelinger. Ud over den pædagogiske leder er der 14 pædagoger samt én i fleksjob, to pædagogiske assistenter, to lønnede studerende, 11 pædagogmedhjælpere og en fleksjob til hjælp i køkkenet.

Vuggestuen Brohaven

Vuggestuen Brohaven er beliggende i et boligforeningsområde med små legepladser og grønne områder. Legepladserne er et inspirerende læringsrum, der udfordrer både krop og fantasi og hvor naturen er omdrejningspunktet. Huset er opdelt i tre stuer. Der er 12 faste medarbejdere fordelt på seks pædagoger og seks medhjælpere.

Dagplejen Skæring-Sølyst

Dagplejen Skæring-Sølyst er fordelt geografisk fordelt i Studstrup, Skæring, Egå og Risskov. Dagplejerens private hjem fungerer som pasningstilbud og læringsmiljø for de tilknyttede børnegrupper på 4 børn. Der er ansat 14 dagplejere. Alle dagplejere har rig mulighed for udeliv og aktiviteter i naturen, og mødes en gang om ugen i mindre grupper i legestuen i Egå.

De centrale elementer i den pædagogiske læreplan

Børnesyn

§ *Det at være barn har en værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.*

I Skæring-Sølyst dagtilbud er vores grundlæggende børnesyn afsæt for al vores samvær med børnene. Igennem læringsfællesskaber, høj faglighed og datainformeret praksis skaber vi muligheder for at hvert barn både kan udvikle sig på individuelt niveau og som en del af et fællesskab. Vi skaber nærhed og samhørighed og har øje for, at alle har en plads i vores fælles hus, og at alle støttes til at bidrage til fællesskabet.

Sådan gør vi:

- der arbejdes både stuevis og på tværs af huset
- alle børn og voksne kender hinanden
- alle voksne møder børnene med nærvær og tillid til, at de besidder sociale kompetencer
- støtte og særlig opmærksomhed på de børn, der synes at fællesskabet er svært

Dannelse og børneperspektiv

§ *Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.*

I Skæring-Sølyst Dagtilbud sætter de voksne rammer, der kan opmuntre til og fremme børnenes medbestemmelse.

Sådan gør vi:

- aktivt lytter til børnenes udsagn og følger op på
- er opmærksomme på kropssprog og hjælper med at italesætte deres behov og ønsker
- giver børnene valgmuligheder i forhold til hverdagens aktiviteter
- understøtter begyndende demokratiske processer som for eksempel at stemme om, hvilken bog, der skal læses
- inddrager børnene i beslutninger vedrørende lege og aktiviteter. Dette kan indebære ændringer af de fysiske rammer for at imødekomme børnenes ønsker
- anerkender og respekterer børnenes perspektiver og oplevelser af virkeligheden. Det kan f.eks. være i forbindelse med konflikter, hvor alle parter bliver hørt
- foretager børneinterviews i forbindelse med forældresamtaler

De voksne arbejder i børnehøjde og følger deres spor. Derved retter de deres opmærksomhed på børnenes aktuelle interesser og nærmeste udviklingszone. Vi vægter, at alle børn i alderen 0-6 år mødes på eget niveau, så medbestemmelse og indflydelse tilpasses individuelt.

Leg og børnefællesskaber

§ *Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal være en værdsæt del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn. Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene. Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskabe, som de voksne sætter rammerne for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balancen mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.*

I Skæring-Sølyst Dagtilbud arbejder vi sammen om at skabe en tryk barndom med plads til leg og udvikling. Legen og fællesskabet er omdrejningspunktet i børnenes hverdag og al pædagogisk aktivitet. De voksne forholder sig både observerende og deltagende, hvilket er afsæt for at skabe de udviklende rammer, hvori børnene kan udfolde. Der lægges vægt på, at børnene ikke skal passe ind i et fællesskab, men at de voksne understøtter børnene i at skabe det fælles.

Sådan gør vi:

- børnene i løbet af dagen inddeles i mindre og varierende grupper efter niveau, interesse eller alder
- de voksne er fleksible og understøtter børnenes mulighed for at fordybe sig i en leg – selvom noget andet var planlagt
- de fysiske rammer, både inde- og uderum, bruges kreativt og nytænkende til udvikling af lege
- de voksne går både foran, ved siden af og bagved i børnenes leg
- de voksne understøtter en varierende deltagelsesgrad i eksempelvis samlinger, vokseninitierede aktiviteter og børnenes lege

Det pædagogiske læringsmiljø gennem hele dagen

§ *Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel og læring og indeholder mange af de andre aspekter beskrevet i skemaet herunder. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal være til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.*

I arbejdet med børn i dagtilbud er fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helhedssyn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere pædagogiske læringsmiljøer for børnene og stærkere Læringsfællesskaber for de professionelle.

I Skæring-Sølyst Dagtilbud arbejder vi med et højt fagligt engagement, nysgerrighed og datainformeret praksis. Vi arbejder målrettet med vores pædagogik til gavn for børnenes læring, trivsel og dannelse. Dette hjælper os til at udvikle og konstant opkvalificere læringsmiljøer, der dagen gennem hele understøtter børnenes aktuelle udviklingszone. Vi er bevidste om, at læringsmiljøerne både dækker struktur, relationer og de fysiske rammer.

Sådan gør vi:

- Vi skaber en genkendelig organisering og ramme for hverdagen, så børnene kender og bidrager til de daglige rutiner og dagens gang
- Læreplanstemaerne indgår på tværs og som en naturlig del af dagen. Børnene deltager aktivt i dagens gøremål, og de voksne understøtter børnenes mestring og muligheder for at øve sig. Eksempelvis i forbindelse med spisning, håndvask, borddækning, bleskift, påklædning. Dette vægtes lige så højt som de voksenstyrede og planlagte aktiviteter
- Vores fysiske læringsmiljøer bruger vi som ramme for børnenes udfoldelse og læring. De voksne indretter inde- og uderum, så de inspirerer til udfoldelse, og børnene inviteres til at være medskaber af miljøet. De får mulighed for at flytte på rammerne, hvis det giver mening i en leg, det er børnenes værker, der udsmykker rummene osv.

Vi arbejder således ud fra, at hele dagen skal være meningsgivende og til gavn for børnenes læring.

De 6 læreplanstemaer

Læreplanstemaerne er omdrejningspunktet for al aktivitet i Skæring-Sølyst Dagtilbud. Gennem fokus på at skabe fysiske og psykiske læringsmiljøer gennem hele dagen, stræber vi efter en naturlig sammenhæng mellem de forskellige udviklingstemaer. I alle aktiviteter – både de vokseninitierede og de lege, der opstår mellem børnene, indgår der elementer fra flere temaer på tværs.

Det er gennem fagligt engagement og nysgerrighed blandt personalet, at der indhentes viden om og inspiration til arbejdet med temaerne. Da vi øver os i dokumentation - og refleksionspraksis samt i den løbende evaluering, kan vi følge og udvikle børnenes udbytte af den daglige praksis.

Det følgende er små forskelligartede fortællinger fra dagligdagen i afdelingerne, opdelt i de 6 temaer med de 12 pædagogiske mål. Der er eksempler både fra vuggestuer og børnehaver. Indirekte viser praksiseksemplerne, hvordan de voksne har sat for rammerne for udviklende læringsmiljøer, og hvordan børnene kan udfolde sig i dem. Desuden er det implicit i eksemplerne, hvordan der indgår flere temaer på tværs, og hvordan voksne kan deltage og understøtte.

*Alsidig
personlig udvikling*

*Social
udvikling*

*Natur, udeliv
og science*

*Kommunikation
og sprog*

*Kultur, æstetik
og fællesskab*

*Krop, sanser
og bevægelse*

Alsidig personlig udvikling – to eksempler

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Vuggestue

Klokken er 8 på rød stue, og der er ikke kommet så mange børn endnu. Som nogen af de første børn på stuen er Ella på 2,2 år og Ville på 11 måneder. Ella har sat gang i en leg sammen med Ville inde i stuens bagerste legerum. De leger ved det lille køkken, og Ella laver mad til Ville. Midt i deres leg, gylper Ville på gulvet. Ella kalder på mig, for at fortælle, at Ville har savlet på gulvet. Jeg går ind og ser til dem og siger, at jeg lige vil gå ud for at hente noget papir til at tørre det op med.

Da jeg kommer ind til dem igen, står Ella med Ville i hånden og peger ned på gylpet. Ella bukker sig ned til Ville og siger med en klar stemme "Ville, man må ikke træde i det". Jeg siger tak til Ella, og fortæller hende, at det var dejligt, at hun kunne hjælpe sin gode ven. Ella kigger op på mig og smiler.

Et lille eksempel på et barns involvering og engagement. Det er et trygt læringsmiljø med samarbejde mellem barn og voksen, hvor den voksne anerkender barnets deltagelse og i et fællesskab.

Børnehave

Der er fælles samling på stuen og et barn foreslår, at de skal lege løver. De fleste går i gang med at brøle og kravle rundt. Anton stiller sig lidt væk og kigger på de andre. De to voksne kravler også rundt som løver, og den ene kravler hen til Anton.

"Jeg er løvefar" siger den mandlige pædagog, og brøler venligt. "Jeg vil gerne have en løveunge. Vil du være det?" "Nej" svarer Anton "Jeg kan ikke brøle". "Nåhh" svarer pædagogen "Jeg tror, du kan sige som et andet dyr? Der bor nemlig mange forskellige dyr her." "Jeg er en krokodille" svarer Anton og lægger sig på maven og brøler.

De voksnes understøtter børnenes ideer og initiativer samtidig med, at de anerkender børnenes forskellige deltagelsesbehov. Gennem legen inviterer pædagogen barnet med i fællesskabet på barnets præmisser. Der skabes på den måde et trygt og anerkendende læringsmiljø, hvor børnene kan udfolde sig og udvikle tro på egen mestring.

Social udvikling – to eksempler

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vuggestue

Vi er færdige med at spise og alle børn går ud i fællesrummet. Nogle børn løber lidt rundt, de helt små sidder på gulvet. Vi tænder for musikken og nogle begynder spontant at danse. Vi er to voksne som danser med hver med et mindre barn på armen. De små griner og klukker. Simon hopper til musikken og snurrer rundt, han er meget aktiv.

Josefine kigger lidt på ham og begynder så at hoppe og øver sig i at snurre rundt. Hun falder ind imellem, men bliver ved at øve sig- samtidig med, at hun holder øje med Simon. Ved siden af går Ville hen til Agnes og tager hende i hånden, men hun løber væk og danser videre selv. Så løber han hen til Sven og tager ham i hånden. De "galoperer" rundt i lokalet, lader sig falde med hinanden i hånden.

For at skabe samling og fællesskabsfølelse i en vuggestuegruppe, har vi taget udgangspunkt i brugt musik og dans. Det indeholder mange aspekter af social udvikling gennem børnenes samspil med hinanden. Vi ser både store og små børn, tage initiativ og byde ind i fællesskabet, men også at tackle afvisninger. Det er et læringsmiljø med mulighed for begyndende mentalisering, udvikling af empati og nærvær mellem børnene. De spejler hinanden og der foregår en høj grad af kropslig læring og motorisk udfordring.

Børnehave

Alle er færdige med at spise og der er frit legemiljø på hele stuen. To drenge tager klodser frem, og Axel kommer til og vil også lege. Han råber, at det er hans klodser og skubber en af de andre væk. Jeg siger til Axel, at klodserne er børnehavens, og alle må gerne bruge dem. Han begynder at græde. Jeg sætter mig ved siden af og leger med - og begynder at bygge tårn. Axel går i gang med det samme. Vi hjælpes ad.

Jeg rejser mig for at hjælpe nogle børn med at arrangere et bord med papir, sakse mm. Axel er stadig i gang med klodser som kan sorteres og ordnes i farver og former. Da jeg laver nip-nappere til eksempel for nogle børn kommer Axel og vil være med. Samtidig er der andre der sætter sig ved klodserne. Axel råber ad dem, at det er hans. De andre bliver forskrækkede. Jeg beder ham vælge mellem klodser eller nipnapper. Emil spørger Axel, om de ikke skal lave nip-nappere sammen. Det vælger de begge sammen med mig.

Et eksempel på, hvordan leg kan bidrage til social læring. Her indgår en forhandling, en udveksling mellem børnene og en begyndende erkendelse af andres motiver og behov. Ud over sociale kompetencer indgår der andre elementer i læringsmiljøet bl.a. finmotorik, sprog og science.

Kommunikation og sprog – to eksempler

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Pædagogiske mål for læreplanstemat

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vuggestue

Sofie bliver 2 år og har et fad med jordbær og vandmelon med i vuggestuen. Pædagogen sætter fadet midt på bordet og spørger "Hvad er det for nogle frugter, du har med, Sofie?" "Pærer og jordbær" "Ja, det er jordbær og de røde stykker er vandmelon. Vil du dele ud?" Sofie og pædagogen går rundt om bordet og deler ud. Når børnene tager fra fadet sig pædagogen, hvilket stykke de har taget. Sofie gentager og pludselig siger Oscar, som sidder ved bordet "Jordbær, jordbær, jordbær...."

Kommunikationen tager udgangspunkt i noget konkret og fælles, så det er meningsgivende for børnene. Pædagogen understøtter desuden børnenes mulighed for at tilegne sig sprog ved at være rollemodel og knytte sprog til handling.

Børnehave

På tur med 3-årige for at lede efter insekter og kryb: Voksen: "Se, her er en blomst. Ved I, hvad den hedder?"

"Bellis" siger et barn.

"Ej, det var godt husket", siger den voksne: "Man kan faktisk også kalde det for en tusindfryd."

"Ligesom min vuggestue", siger barnet.

"Ja, den hedder Tusindfryd ligesom de her blomster".

"Min vuggestue hedder Ællingerne", siger et andet barn.

"Ja, ligesom ællingerne i en sø," siger den voksne.

Et eksempel på, hvordan læringsmiljøet understøtter barnets sprogtilegnelse igennem gentagelser og udvidelse af sproget. Den voksne er rollemodel og samspillet/ dialogen mellem barn og voksen tager udgangspunkt i noget helt konkret i de fysiske rammer.

Krop, sanser og bevægelse – to eksempler

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen - gennem ro og bevægelse - dannes grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vuggestue/ dagpleje

En dagplejer har i en middagsstund ændret møbleringen i legerummet. Hun har sat nogle møbler ud midt i lokale. 2 reoler "rumdeler" uden indhold, en stol, der er lagt ned og nogle madrasser og puder ligger på gulvet. Hun gør ikke noget udover at betragte børnene.

De to største børn går straks i gang med at klatre over og igennem, kravle op, springe ned. Den ene dreng spejler præcis, hvad den anden gør. Lille Sine på 11 mdr. kravler rundt og rejser sig ved reolen. Hun forsøger at komme igennem hullet i reolen. Dagplejeren lægger sig ned og kravler igennem. Sine kravler efter og fortsætter med at kravle rundt og igennem - dagplejeren tæller op til 5 gange.

Eksemplet viser, hvordan der via de fleksible fysiske rammer og den voksne som rollemodel, skabes et læringsmiljø for kropslige erfaringer og spejling mellem både børn og voksne. Der er muligheder for alle - uanset alder og udviklingsniveau. De to drenge har via deres relation en leg, der giver mulighed for at øge kropslig mestring. Det gælder også for Sine, der øger sin mestring og udfordrer kroppen gennem spejling af en voksen.

Børnehave

Syv børn er i "hyggeøen", en legeplatform af skumelementer. Der sidder en pædagog ved siden af og leger med nogle andre børn. Hyggeøen er helt skilt ad. Børnene kravler rundt oven på hinanden, griner, skubber, sidder på kanten og vælter ned. Nogle drenge flytter legen ud på gulvet, og de prøver at vælte hinanden to og to. De brøler og råber kamplyde. Drengene vælter hinanden på skift. De kravler atter op i hyggeøen, hvor to af børnene leger en mere rolig leg med at bygge med skumelementerne. De bygger en platform, hvor de vil bygge med store klodser.

Drengene lægger sig oven på hinanden, og inddrager nu de øvrige børn, som protesterer. De brølende drenge flytter legen ned på gulvet igen og tumler videre. Oscar siger "Skal vi ikke skiftes til at skubbe" og Walter svarer "Jo og så siger vi gerne, at det kun er os, Oscar"

Det fysiske læringsmiljø giver børnene mulighed for at omrokere alt efter, hvad der optager dem i legen. De fleksible kropslige udfoldelsesmuligheder giver børnene inspiration og ideer. Børnene styrker i dette eksempel deres muskel-ledsans via kampele. Desuden viser det, hvorledes læringsmiljøet giver mulighed for gennem kropslige erfaringer at skabe relationer og regulere behov og tage hensyn til andre.

Natur, udeliv og science – to eksempler

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Vuggestue/dagpleje

Børnene har besøg af en naturvejleder, der har medbragt små fisk i en balje med vand. De snakker om fiskene. Børnene rører ved fiskene, og Tom siger "Hvor er far-fisken"? De snakker om at være fiskefamilie.

"De bor i vand, det kan vi mennesker ikke" siger en voksen. Lidt senere vender en voksen en sten på legepladsen og en del biller af forskellige arter kommer frem. "Skal vi prøve om vi kan finde en far-bille?" Børnene kigger og rører ved dem. "Skal vi lave et billehus og så kan de lave spaghetti til aften?" spørger Ida. Den voksne svarer "Det er her billerne bor - tror du de skal have billespaghetti til aftensmad?"

Børnenes nysgerrighed understøttes af den voksne, og her er et læringsmiljø med plads nysgerrighed og undersøgelse. Børnene får helt konkrete erfaringer med naturen og en begyndende læring i forskelle mellem dyrearter og mennesker.

Børnehave

Seks børn er på strandtur. To finder sten, som de kaster ud i vandet, imens de to andre kigger efter glatte sten. Pludselig er der en dreng, der råber: "Se jeg har fundet et vættelys".

"Hvad er det?" spørger to børn i kor. Drengen, der har fundet vættelyset, forklarer roligt: "Det er fra en forstenet blæksprutte. Hvis man leder, kan man finde vættelys på standen".

Alle seks børn går i gang med at lede. De roder i den tørre tang på stranden. Nogle med en pind, andre bruger pincetgrebet til at fjerne tangen. "Ad, det lugter" konstaterer et barn, idet et andet barn stolt råber "Jeg har også fundet et vættelys". Børnene samles om barnet, som siger: "Wow! Nu har vi to. Kom lad os lede efter flere". Lidt ivrigere end før leder alle videre, indtil barnet, der fandt det første vættelys, råber "Nu har jeg også fundet en bjergkrystal!"

Børnene samles endnu engang omkring barnet, som viser bjergkrystallen frem. Med lidt støtte fra pædagogen øser barnet ud af sin viden om bjergkrystaller, fossiler og vættelys. Med et stort engagement vendes hver en sten og tangbunke på deres vej, imens de sammen undersøger det, de finder.

Et eksempel på, hvordan naturoplevelser giver sanselige og kropslige oplevelser og erfaringer, samtidig med, at de kan understøtte nysgerrighed og fordybelse. Børnene inspirerer hinanden, og den voksne opmuntrer til videre fordybelse. Desuden tilegner børnene sig en konkret naturvidenskabelig viden.

Kultur, æstetik og fællesskab - to eksempler

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vuggestue

"Mere klask" siger en pige på 2 år, som sammen med pædagogen er i gang med at lege med kartoffelmel rørt op med vand og farver. Pigen er meget optaget af, hvordan massen løber ned imellem hænderne. Pædagogen hjælper hende, når hun signalerer, at hun er klar til at få hældt en ny portion i hånden.

Pigen lærer gennem sanselige og kropslige oplevelser et nyt materiale at kende. Hun eksperimenterer og afprøver i fællesskab med den voksne, som ikke begrænser, men skaber et læringsmiljø med plads til udfoldelse.

Børnehave

Vi har lige spist formiddagsmad på Muslingestuen. Til samlingen er der ud fra billedkort blevet fortalt en historie om de tre små bukkebruse. Børnene er nu kommet ned på gulvet og leger. Nogle af børnene har gang i legekøkkenet og leger, at de laver aftensmad. Andre leger med Lego.

Der kommer tre børn kravlende ind i rummet. De råber og brøler dyreløve. Mie rejser sig op og siger til Svend "så kan du være den store løve, jeg kan være den mellem løve, og Anne, du er den lille løve". "Okay waaaaaar" siger Svend, og de kravler videre ind i rummet. Anne siger "vi går derhen og over den der, så vi kan komme hjem".

Eksemplet viser, hvordan børnene bliver kreative og inspirerede af kulturelle aktiviteter som for eksempel oplæsning og teater. Implicit ligger der social og sproglig læring i at skabe og deltage i rollelege.

Øvrige elementer i den pædagogiske læreplan

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

§ *Det fysiske miljø bør invitere til leg, udforskning af omgivelserne og såvel fysisk aktivitet som fordybelse både inde og ude. Den fysiske indretning bør være fleksibel i forhold til at kunne bruges til varierende pædagogiske formål, men bør samtidig muliggøre en kontinuitet i længerevarende lege og andre aktiviteter.*

I Skæring-Sølyst Dagtilbud sættes der overordnede rammer for brugen af husets rum i forhold til sikkerhed og normer for omgang med det fælles inventar og legetøj. Der lægges vægt på at indrette og udnytte ude- og indemiljøet både æstetisk og eksperimenterende. De voksne er rollemønstre i børnehøjde og følger børnenes spor for hermed at opfange det aktuelle behov i børnegruppen og hos det enkelte barn. Alle kan byde ind med ideer til fysisk indretning, så der i fællesskab skabes rum for udfoldelse, nysgerrighed og alsidig aktivitet. Via fælles refleksion udvikles kontinuerligt på miljøets muligheder og fleksibilitet.

Sådan gør vi:

- Vi bruger dagligt hele huset inde og ude, og vi inddrager lokalområdet som læringsmiljø ved at tage på ture
- Daglige procedurer for oprydning både for at fremme æstetik og overskuelighed over legetøj for børnene
- Børnene får spontant mulighed for at flytte om på møbler og bruge lokalerne kreativt for at skabe lege og aktiviteter

Børn i udsatte positioner

§ *Dagtilbud af høj kvalitet med gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for børn. Særligt for børn i udsatte positioner. Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde, og det pædagogiske personale og andre fagprofessionelle har ansvar for, med tidlig og rettidig indsats, at identificere børn med behov for en særlig opmærksomhed. Samtidigt skal der arbejdes med rummelige fællesskaber, hvor alle børn har en naturlig plads.*

Børn i udsatte positioner skal støttes, så de både udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab og efter behov også i mindre gruppesammenhænge med et særligt fokus. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes for at udsatte børn kan være med og for at legen udvikler sig positivt for dem. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er betydningsfuld for alle børn. Men i særlig grad for børn i udsatte positioner.

I Skæring-Sølyst Dagtilbud understøtter vi et respektfuldt og rummeligt fællesskab med fokus på anerkendelse og forståelse for det enkelte barns integritet og behov. Det er ligeledes måden, hvorpå vi møder børn i udsatte positioner. Gennem stærkere læringsfællesskaber og nært forældresamarbejde tager vi ansvar for kvaliteten af de pædagogiske og strukturelle læringsmiljøer, så alle har en plads i fællesskabet. Vi møder børnene der, hvor de er, og udvikler kontinuerligt arbejdet, så deres behov tilgodeses og udviklingspotentialer udnyttes.

Sådan gør vi:

- Høj grad af dialog og nær kontakt med forældrene både i den daglige uformelle snak og det formelle møde. Ligeledes har vi et øget samarbejde med interne vejledere samt PPR
- Dagligt arbejde – også på tværs af stuerne - med vidensdeling, gruppedannelse og differentierede aktiviteter
- Daglig organisering af vokseninitierede aktiviteter og lege i mindre fællesskaber med stor grad af vejledt deltagelse. Her arbejdes bl.a. med italesættelse af behov og forståelse for, at deltagelsesgraden kan være forskellige
- Daglig brug af konkrete redskaber til at skabe overblik og tryghed - eksempelvis indretning af det fysiske læringsmiljø med visuelle hjælpemidler, time-timer og hensigtsmæssig placering af inventar.

Forældresamarbejde

§ *Et godt forældresamarbejde om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning. Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.*

I det daglige forældresamarbejde indgår også vejledning af og sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale og forældrene afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, med afsæt i den enkelte families behov og alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

I Skæring-Sølyst dagtilbud arbejder vi for et respektfuldt og rummeligt fællesskab på tværs af professionalisme, forældre og børn. Vi er på den måde ligeværdige og fælles om børnenes trivsel og udvikling på alle niveauer. Vi ser åbenhed og gensidig tillid om den fælles opgave som helt grundlæggende. I hverdagen skaber vi det bedste grundlag for samarbejde både via generelle procedurer, traditioner og tværfaglighed samt via individuelle dialoger og relationer med de enkelte familier.

Sådan gør vi:

Det daglige uformelle møde og de fælles hverdagsdialoger om børnenes hverdag, sociale relationer, oplevelser og familiens og institutionens aktuelle fokuspunkter

- Den formelle vejledning omkring børnenes trivsel og den enkelte families situation
- Tilbagevendende traditioner som fællesspisning, legearrangementer, udflugter og højtider
- Vidensdeling og fællesskab med andre professionelle så som interne faglige vejledere, psykologer, sundhedsplejersker, skoler samt bestyrelsen og forældrerådene
- Organiserede procedurer i forbindelse med overgange til og fra vuggestuer, dagpleje, børnehave og skole

I Skæring-Sølyst Dagtilbud har alle et ansvar for et respektfuldt fællesskab, og sammen kan vi meget.

Inddragelse af lokalsamfundet

§ Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af for eksempel skoler, biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Dagtilbuddet skal endvidere overveje om et samarbejde med for eksempel ældre medborgere, skolebørn fra mellemtrinnet og udskolingen eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer.

I Skæring-Sølyst Dagtilbud arbejder vi med at integrere os og inddrage lokalsamfundet som en del af vores pædagogiske læringsmiljø. Vi mener, at en tryk barndom med plads til udvikling også indbefatter et nært tilhørsforhold til og fællesskabsfølelse med omgivelserne.

Konkret kan nævnes understøttelse af de største børns omverdens-orientering, læreplanstemaer om kultur og fællesskab samt krop og bevægelse. Her kan særligt nævnes inddragelse af kirke, sportsforening, plejehjem, skole, forældre og bestyrelse.

Sådan gør vi:

- Besøg på plejehjemmet med sang, leg eller helt konkrete temaer, hvor de ældre kan bidrage med viden
- Samarbejde med sportsforeningen om lån af idrætsfaciliteter
- Faste traditioner med kirkebesøg i forbindelse med højtider
- Det daglige møde med de lokale borgere og virksomheder/handlende, hvor vi vægter kontakten og dialogen på et uformelt niveau
- Forældrene bruges som ressource for eksempel i forbindelse med besøg på deres lokale arbejdsplads

Sammenhæng med børnehaveklassen

§ *Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv og tager over, hvor dagtilbuddet slipper. Det skoleforberedende arbejde i dagtilbud handler især om, at der, i børnenes sidste år i dagtilbud, etableres pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal også introducere til at give børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former mv.*

I Skæring-Sølyst Dagtilbud arbejder vi, sammen med forældrene, på at give børnene en tryk og udviklende hverdag i et anerkendende fællesskab. Dette, sammen med læreplanstemaerne, ser vi som grobunden for robusthed, nysgerrighed, viden og omverdensorientering. Vi arbejder målrettet med de kommende skolebørn og støtter dem i at åbne sig for verden og orientere sig mod et nyt fællesskab. Dette foregår også på tværs af dagtilbuddet. Vi har et formelt og organiseret samarbejde med skolerne, hvor vi ser det som et fælles ansvar at skabe en meningsfuld overgang.

Sådan gør vi:

- Daglige aktiviteter som omhandler dagligdags opgaver for børnene (spisning, oprydning mm) Her stilles der krav til børnene, så de øger deres mestring og selvhjulpenhed
- Skaber stimulerende læringsmiljøer, hvori der indgår faglige temaer som tal, bogstaver, science, små projekter og temaer, hvor læreplanstemaerne indgår i. For eksempel viking- og trafiktemaer
- Tæt dialog med forældrene i forhold til det enkelte barns udvikling i forhold til skolestart
- Struktureret samarbejde med skolen i året op til skolestart. Dette indebærer aftalte møder, besøg på skolerne, faste traditioner så som læsevenner med 3. klasse og deltagelse i musical. Desuden har vi fastsatte overleveringsmøder, særligt med henblik på at understøtte en tryk start for de udsatte børn og deres forældre

Ledelse

§ *Ledelsen har ansvaret for, at personalet besidder viden og konkrete kompetencer til at kvalificere det pædagogiske læringsmiljø og til at inddrage forældrene. Ledelsen understøtter og kvalificerer faglige og pædagogiske refleksioner hos personalet via facilitering, sparring og løbende metodeudvikling med fokus på udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer og på at skabe stærkere læringsfællesskaber.*

Den samlede ledelse understøtter dagtilbuddets åbenhed over for lokalsamfundet. Den pædagogiske leder organiserer arbejdet, så det understøtter personalets arbejde med den pædagogiske læreplan.

I Skæring-Sølyst Dagtilbud sætter det samlede lederteam de overordnede rammerne for, hvordan der arbejdes med den pædagogiske læreplan og stærkere læringsfællesskaber. Som et nyt fusioneret lederteam udvikler vi på at strukturere processer i kraft af gensidig inspiration fra afdelingerne og indsamling af data således, at det kan blive fælles eje.

De enkelte afdelinger, inkl. dagplejen, er forskellige i type og størrelse og arbejder under de overordnede rammer i vuggestuer, dagpleje og børnehaver. Praxis udmøntes det dog forskelligt af den enkelte pædagogiske leder på baggrund af afdelingernes karakter og opbygning. Facilitering af viden, udvikling af faglighed og arbejdet med den styrkede læreplan kan derfor ske via forskellige metoder.

Sådan gør vi:

- Lederteamet rammesætter overordnet baseret på retningslinjer fra Børn og Unge, data fra læringsdage, kurser, evidens og vores samlede arbejde med vores fælles vision
- Lederteamet sætter rammer for fordeling af ressourcer til faglige fyrtårne, interne vejledere mm., som kan bidrage med facilitering af arbejdet med læreplanstemaerne
- Den pædagogiske leder skaber lokalt rammerne for sparringsmøder, p-møder, stuemøder mm. Dette skal skabe rum for fælles faglig refleksion over data, feedback og vidensdeling. Desuden vurderes afdelingsvis, i hvor høj grad der er behov for efteruddannelse af personalet
- Den pædagogiske leder arbejder på at være synlig og tæt på praksis i egen afdeling

Pædagogisk personale

§ *Det pædagogiske personale skal sammen skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Det er hensigten, at legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed, samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling er udgangspunktet for de læreprocesser, som barnet indgår i. For at lykkes med dette er det centralt, at det pædagogiske personale i det interne arbejde både kan tage ledelse og give følgeskab.*

I Skæring-Sølyst Dagtilbud er fagligt engagement, nysgerrighed og viden blandt personalet en del af vores samlede vision. Indsamling af data og tæt forældresamarbejde er et vigtigt element i at understøtte det enkelte barns behov og udvikling. Information og samarbejde på tværs af stuer og imellem dagplejerne sætter personalet i stand til at møde alle børn i deres nærmeste udviklingszone. Gennem observation og aktiv deltagelse som rollemodel i børnenes leg får personalet grundlag for at inspirere og udvikle legen sammen med børnene, med forskellige tilgange afhængig af børnenes alder og mestring. For at understøtte læring gennem hele dagen er planlægning essentiel. Alles ressourcer skal aktiveres og derfor tilstræbes en personale-sammensætning, der supplerer hinanden fagligt.

Sådan gør vi:

- Daglig og formel forældrekontakt (se eksempler i afsnittet om forældresamarbejde)
- Møder, hvor læringscirklen og refleksion danner grundlaget for planlægning af alsidige og intenderede aktiviteter
- Ro til fordybelse i børnenes leg for den enkelte voksne sker gennem fordeling og organisering af roller igennem hele dagen
- Ledelsen er ved ansættelse og fordeling af personalet i afdelingerne opmærksom på at skabe en alsidig faglighed, så personalet kan complimentere hinanden

Dokumentation og refleksionspraksis

§ Ledelsen har ansvar for, at det pædagogiske personale løbende forholder sig refleksivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan for eksempel ske ved, at praksis fastholdes gennem pædagogisk dokumentation, der danner grundlag for analyse, systematisk refleksion og justering af praksis.

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet. Refleksionen forudsætter, at man er nysgerrig og undersøgende på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp. Samtidig skal man turde udfordre hinandens vaner og rutiner og gøre det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger op tværs. Med afsæt i refleksionen og en stærk feedbackkultur skabes der i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe stærkere læringsfællesskaber. Derved opbygges og udvikles både den professionelle kapacitet og dømmekraft.

Dokumentation kan både være kvantitative og kvalitative data. Dokumentation til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer kan være personalets beskrivelser, iagttagelser eller videooptagelser af den pædagogiske praksis.

Dokumentation af børnenes udbytte kan for eksempel være børnenes egne produktioner, meninger, udtryk for trivsel, hvad de er optagede af og forældrenes informationer, holdninger og tilfredshed. Dokumentation er også det pædagogiske personales erfaringer, viden fra observation af børnenes leg og fortællinger fra praksis.

Sidst men ikke mindst er data også viden baseret på forskning, resultater af evidensbaserede undersøgelser, socio-økonomi, vurderingsredskaber til for eksempel sprog samt robusthed mv. Der skal være balance mellem ressourcer, der bruges på at dokumentere på den ene side og det udbytte, som det pædagogiske personale får, på den anden side. Den pædagogiske dokumentation og refleksionspraksis vil tage afsæt i de bærende principper for Stærkere Læringsfællesskaber (SLF).

I Skæring-Sølyst Dagtilbud stræber vi efter et rummeligt fællesskab på tværs. Her er anerkendelse og trygge relationer vigtige, og det indbefatter også det pædagogiske personale. Vi arbejder i et stærkere læringsfællesskab, hvor ledelsen skaber rammerne for, at dokumentation og refleksion bliver vores daglige praksis. Indsamling af data i bred forstand giver os dokumentation, som vi bruger i vores refleksion.

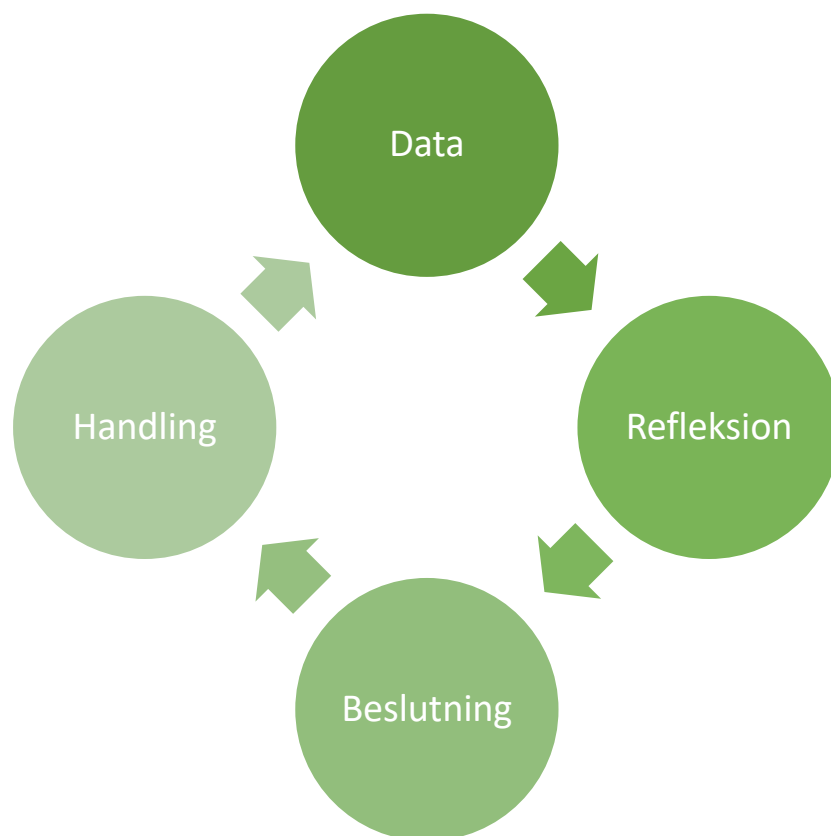
Vi arbejder databeriget med det konkrete og målbare og med kvalitative data, hvor vi tolker på observationer, børns produkter mm. Desuden tager ledelsen ansvar for at bidrage til psykologisk tryghed, så feedback bliver et værdifuldt værktøj.

Gennem systematisk arbejde med læringscirklen øver vi os i at se på egen og andres praksis. På denne måde udvikler vi kontinuerligt vores pædagogik – herunder vores

dokumentationspraksis. Et nødvendigt udgangspunkt for dette er at opstille et mål for det, vi vil udvikle.

Sådan gør vi:

- Indsamling af børns produkter
- Deltage i børnenes leg for at finde ud af, hvad der optager dem
- Observationer af enkelte børn, børnegrupper og kontekster
- Brug af video - og fotodokumentation
- Gennem dialog med børnene og inddragelse af deres udsagn
- Struktureret brug af læringscirklen på stuemøder, p-møder og i dagligdagen
- Gensidig feedback og refleksion i hverdagen

Om evalueringskultur

§ Udover at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, er dagtilbudslederen også ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø, dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Evalueringen baseres på den indsamlede dokumentation, herunder den løbende pædagogiske dokumentation og de systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte læringsfællesskab blandt ledere og pædagogiske personale.

I Skæring-Sølyst Dagtilbud arbejder vi målrettet med fagligt engagement med henblik på børnenes trivsel, udvikling, dannelse og læring. Derfor arbejder vi kontinuerligt på at udvikle vores evalueringskultur, så vi kan afdække børnenes udbytte af den pædagogiske praksis. Vores lederteam er udgangspunkt for organisering af de processer, der igangsættes. Det kan sikre vidensdeling på tværs af afdelingerne og en fælles systematik for indsamling af data fra den daglige praksis.

Sådan gør vi:

Følgende er metoder, vi anvender og udvikler på:

- Det pædagogiske personale opstiller specifikke mål for arbejdet med børnene, med udgangspunkt i læreplanstemaerne. Dette kan både være mål for et enkelt barn eller gruppe eller det kan være mål, der udspringer af et tema. På den måde tydeliggøres, hvad der præcis skal evalueres på
- I den daglige praksis indsamles data. Det kan være video- fotodokumentation, børnenes produktioner, forældreinddragelse- og feedback og praksisfortællinger
- Til bearbejdning af indsamlet data har vi systematisk og rammesat brug af læringsfællesskaber og læringscirklen på ugemøder, sparringsrunder, p-møder og stuemøder
- Øvebaner med brug af feedbackmodel til optimering af de voksnes praksis
- Lederteamet indsamler data fra alle afdelinger til videre udvikling af evaluerings metoder

Efterord

Dette var ordene om, hvordan vi i Skæring-Sølyst dagtilbud arbejder med den styrkede pædagogiske læreplan.

Det er resultatet af en lovpligtig dokumentation for vores rammer, overvejelser og daglige praksis med læreplanen. Samtidig er det resultatet af mange spændende beskrivelser og pædagogiske drøftelser fra alle afdelinger, både blandt personale og forældre. Det er vores pædagogiske arbejdsmanual, der understøtter et fælles afsæt og fællesskab på tværs af dagtilbuddet.

Der er dog intet, der er statisk, da vi kontinuerligt gennem SLF vil udvikle og optimere vores faglighed og pædagogiske indsats. Således bliver det en cirkulær proces, der næste gang skal evalueres i juli 2021. Her vil fokus ligge på de indsamlede data fra det forløbne år. Disse data skal give os mere viden om effekten af vores pædagogiske arbejde - til gavn for vores børn.

